

TRUNG TÂM CON NGƯỜI VÀ THIÊN NHIÊN

Số 24 H2, Khu đô thị mới Yên Hòa
Phường Yên Hòa, Quận Cầu Giấy, Hà Nội

Hòm thư 612, Bưu điện Hà Nội

(04) 3556-4001 (04) 3556-8941

contact@nature.org.vn

<http://www.nature.org.vn>

HỘI THẢO TẬP HUẤN

Tác động của thủy điện dòng chính sông Mê Kông: Tiếp cận quá trình thực hiện Thủ tục Thông báo, Tham vấn và Thỏa thuận trước

An Giang, ngày 23-24 tháng 9 năm 2014

Giới thiệu

Mê Kông là một trong 12 con sông lớn nhất thế giới xét về cả chiều dài và lưu lượng chảy. Sông bắt nguồn từ Trung Quốc và chảy qua các quốc gia Myanmar, Lào, Campuchia, Thái Lan và Việt Nam. Ở khu vực thượng nguồn, lòng sông nhỏ hẹp, nhiều thác ghềnh và có tiềm năng lớn về thủy điện. Tại Phnom Phenh (Campuchia), dòng chính sông Mê Kông phân tách thành hai nhánh, đi qua các tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long (sông Tiền và sông Hậu) và đổ ra Biển Đông. Sông Mê Kông có vai trò hết sức quan trọng đối với sản xuất nông nghiệp, thủy sản, giao thông thủy, nhiều hoạt động kinh tế khác và duy trì an ninh môi trường đối với từng quốc gia ven sông và cả khu vực Tiểu vùng sông Mê Kông.

Các nguồn lợi từ sông Mê Kông là nền tảng cho đời sống và sự thịnh vượng của cộng đồng địa phương trong lưu vực nói chung và người dân ở Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) nói riêng. Tuy nhiên, các nguồn lợi này đang bị đe dọa bởi các hoạt động phát triển thiếu bền vững trong khu vực. Phía thượng nguồn dòng chính, Trung Quốc đã và đang và dự kiến xây dựng 8 đập thủy điện với quy mô công suất lớn. Ở hạ nguồn, 12 đập thủy điện bậc thang cũng đã được đưa vào quy hoạch xây dựng ở Lào và Campuchia. Theo nhiều đánh giá, việc xây dựng các đập thủy điện này sẽ có tác động tiêu cực đến hệ sinh thái, nguồn nước, phù sa và nguồn lợi thủy sản trong lưu vực.

Là dòng sông xuyên biên giới, bất kể hoạt động phát triển thiếu bền vững nào trên sông Mê Kông cũng đều có thể gây những tác động tiềm ẩn đến các quốc gia khác, nhất là các nước phía hạ nguồn như Việt Nam. Cũng vì lý do này, năm 1995, Việt Nam cùng Campuchia, Lào và Thái Lan đã thống nhất ký kết Hiệp định Mê Kông về Hợp tác phát triển bền vững lưu vực sông Mê Kông. Một nguyên tắc cơ bản của Hiệp định là các đề xuất phát triển trên dòng chính

sông Mê Kông của các quốc gia thành viên phải được thông qua cơ chế tham vấn, thông báo trước và minh bạch thông tin. Cụ thể, các đề xuất dự án sử dụng nước dòng chính sông Mê Kông phải tuân thủ **Thủ tục thông báo, Tham vấn và Thỏa thuận trước (PNPCA)** trước khi ra quyết định.

Trong 12 đập thủy điện dòng chính đã được quy hoạch phía hạ nguồn, Lào đã tiến hành cho xây dựng thủy điện Xayaburi vào năm 2011 bất chấp sự không đồng thuận của các quốc gia láng giềng cũng như dư luận phản đối trong khu vực. Tháng 10/2013, Chính phủ Lào tiếp tục thông báo quyết định triển khai dự án thủy điện Don Sahong trên dòng chính sông Mê Kông thuộc tỉnh Champasak. Tại phiên họp của Ủy hội sông Mê Kông tại Thái Lan vào ngày 26 tháng 6 năm 2014, phía Lào đã tuyên bố sẽ tiến hành thực hiện tham vấn (PNPCA) đối với dự án thủy điện Don Sahong từ tháng 7 đến tháng 12 năm 2014.

Việc xây dựng thủy điện Don Sahong được cảnh báo sẽ có tác động to lớn đến khu vực hạ nguồn của Campuchia và Việt Nam, đặc biệt là tác động đến nguồn lợi thủy sản. Bên cạnh những tác động tiêu cực trực tiếp, dự án này sẽ có thể góp phần đẩy nhanh tiến trình xây dựng các đập thủy điện dòng chính hạ nguồn còn lại. Bởi vậy, việc đưa ý kiến của cộng đồng dân cư bị ảnh hưởng bởi đập thủy điện Don Sahong vào quá trình thực hiện PNPCA là rất quan trọng, góp phần đưa ra quyết định phát triển bền vững và bảo vệ sinh kế cộng đồng bởi các bên có trách nhiệm liên quan.

Trong bối cảnh này, Trung tâm Con người và Thiên nhiên (PanNature) tổ chức Chương trình tập huấn "**Tác động của thủy điện dòng chính sông Mê Kông: Tiếp cận quá trình thực hiện PNPCA**" với mục đích cung cấp thông tin về tác động cũng như tiến trình thực hiện PNPCA đối với dự án xây dựng thủy điện Don Sahong cho các tổ chức đại diện cho nhân dân, cộng đồng địa phương và cơ quan truyền thông. Từ hội thảo này, hy vọng người dân ĐBSCL sẽ được cung cấp nhiều thông tin hơn về các tác động của xây dựng thủy điện trên dòng chính sông Mê Kông, để từ đó có nhận thức và có thể tham gia hiệu quả hơn vào quá trình thực hiện PNPCA đối với dự án thủy điện Don Sahong sắp tới.

Mục tiêu chương trình tập huấn

- Chia sẻ thông tin về dự án thủy điện Don Sahong và tiến trình thực hiện PNPCA; nâng cao hiểu biết và nhận thức về tác động tiềm tàng của phát triển thủy điện trên dòng chính sông Mê Kông;
- Xây dựng các hoạt động truyền thông nhằm truyền tải thông tin, thúc đẩy sự tham gia có ý nghĩa của cộng đồng vào tiến trình PNPCA đối với dự án thủy điện Don Sahong.

Thành phần tham gia

Khoảng 50-70 đại biểu với thành phần như sau:

- Đại diện Hội đồng Nhân dân, Hội Phụ nữ, Hội Nông dân và Mặt trận Tổ quốc các địa phương khu vực ĐBSCL;
- Một số nhà báo khu vực ĐBSCL;
- Các đài phát thanh, truyền hình tỉnh, huyện khu vực ĐBSCL
- Các chuyên gia về Mê Kông

Thời gian và địa điểm:

- Thời gian hội thảo: ngày 23-24 tháng 9 năm 2014
- Địa điểm hội thảo: Khách sạn XYZ, An Giang

Chương trình dự kiến

Thời gian	Hoạt động dự kiến
<i>Ngày 23 tháng 9 năm 2014</i>	
8.00 – 8.30	Đăng ký đại biểu
8.30 – 9.00	Giới thiệu chương trình tập huấn <i>PanNature</i>
9.00 – 10.15	<p>Tổng quan về kế hoạch phát triển thủy điện dòng chính sông Mê Kông</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Trình bày:</i> Thông tin tổng quan về lưu vực sông Mê Kông (15 phút) • Chiếu phim: Mê Kông – Dòng sông quá tải (10 phút) • <i>Trình bày:</i> Tổng quan về kế hoạch phát triển thủy điện dòng chính sông Mê Kông (15 phút) • <i>Thảo luận:</i> Vai trò sông Mê Kông đối với người dân khu vực ĐBSCL và những ảnh hưởng tiềm ẩn từ thủy điện dòng chính (20 phút) <p><i>Chuyên gia: PGS, TS. Lê Anh Tuấn, Viện phó Viện Nghiên cứu Biến đổi khí hậu, Đại học Cần Thơ; Thúc đẩy: PanNature</i></p>
10.15 – 10.30	Nghỉ giữa giờ
10.30 – 12.00	<p>Thủy điện Mê Kông và Đập Don Sahong: Các tác động tiềm ẩn</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Trình bày:</i> Tác động của thủy điện dòng chính sông Mê Kông đến Đồng bằng Sông Cửu Long (20 phút) • Chiếu phim ngắn về thủy điện Don Sahong (5 phút) • <i>Trình bày:</i> Tác động của phát triển thủy điện Don Sahong đối với cộng đồng địa phương trong lưu vực, các vấn đề trong đánh giá tác động và phản ứng của các bên liên quan (20 phút)

	<ul style="list-style-type: none"> • Phản hồi chuyên gia về thảo luận phần 1 (20 phút) • <i>Hỏi – Đáp: Chuyên gia trả lời các câu hỏi của học viên liên quan đến nội dung tác động từ thủy điện trên sông Mê Kông (30 phút)</i> <p><i>Chuyên gia: Th.S Nguyễn Hữu Thiện, chuyên gia độc lập, Trưởng nhóm Tư vấn Quốc gia về đánh giá môi trường chiến lược 12 đập thủy điện trên dòng chính sông Mê Kông; Thúc đẩy: PanNature.</i></p>
13.30 – 14.00	Khởi động
14.00 – 15.15	<p>Quy trình PNPCA trong phát triển đập thủy điện dòng chính sông Mê Kông</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Trình bày:</i> Giới thiệu sơ lược về hiệp định Mê Kông 1995, quy trình PNPCA và cập nhật về tiến trình thực hiện PNPCA đối với thủy điện Don Sahong (20 phút) • <i>Thảo luận:</i> Cộng đồng địa phương có thể và nên tham gia vào dự án thủy điện nói chung và quá trình thực hiện PNPCA như thế nào? (30 phút) • <i>Trình bày:</i> Vai trò và sự tham gia của cộng đồng trong quá trình tham vấn PNPCA: Kinh nghiệm từ một số dự án thủy điện khác (20 phút) <p><i>Chuyên gia: Trịnh Lê Nguyên, Giám đốc PanNature</i></p>
15.15 – 15.30	Nghỉ giữa giờ
15.30 – 17.00	<p>Phổ biến thông tin về tác động đập thủy điện sông Mê Kông</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Thảo luận nhóm:</i> Phổ biến thông tin về tác động thủy điện đến người dân như thế nào? (45 phút) • <i>Trình bày nhóm:</i> (20 phút) • <i>Phản hồi và gợi ý chuyên gia:</i> (10 phút) • <i>Thảo luận chung:</i> Các bước tiếp theo (20 phút) <p><i>Chuyên gia: Lê Anh Tuấn và Nguyễn Hữu Thiện; Thúc đẩy PanNature</i></p>
17.00 -	Tổng kết và kết thúc ngày thứ nhất <i>PanNature</i>
Ngày 24 tháng 9 năm 2014 (dành cho các cơ quan truyền thông, báo chí)	
8.00 – 8.30	Khởi động
8.30 – 09.30	<p>Tiếp cận truyền thông trong chủ đề thủy điện Don Sahong</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Trình bày:</i> Tiếp cận truyền thông về tác động của đập thủy điện Mê Kông tới cộng đồng (15 phút) - PanNature

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Thảo luận chung</i>: Nhu cầu thông tin của cộng đồng về chủ đề thủy điện dòng chính sông Mê Kông. Cách thức để đáp ứng nhu cầu thông tin của cộng đồng? (45 phút) <p><i>Thúc đẩy: PanNature</i></p>
9.30 – 9.45	Nghỉ giữa giờ
9.45 – 11.30	<p>Bài tập: Xây dựng các hoạt động truyền thông về đập thủy điện Don Sahong và quá trình tham vấn PNPCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gợi ý xây dựng các hoạt động (10 phút) – Ông Trịnh Lê Nguyên/PanNature • Thảo luận nhóm: Xác định các nội dung ưu tiên và hoạt động truyền thông về tác động thủy điện Don Sahong nhằm tăng cường nhận thức và sự tham gia của cộng đồng khu vực ĐBSCL vào tiến trình PNPCA (60 phút) • Trình bày kết quả thảo luận (20 phút) • Phản hồi về nội dung ưu tiên truyền thông (15 phút) <p><i>Thúc đẩy: PanNature</i></p>
11.30 – 12:00	<p>Kết thúc và bế mạc hội thảo</p> <p><i>PanNature</i></p>